

Lapsivaikutuksien arviointi (LAVA)

Varhaiskasvatuksen uudistilat

Perustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen.

- Tilanteisiin, jolloin tehdään päätöksiä, jotka koskettavat lapsia ja nuoria.
- Toteuttaa ja tuo näkyväksi lapsen edun harkinnan valmistelussa ja päätöksenteossa.
- Nostaa esiin päätökseen liittyvät hyödyt ja haitat sekä lapsen oikeuksien toteutumisen.
- LAVA- prosessiin kuuluu tilannekartoitus ja olemassa olevan tiedon hyödyntäminen sekä uuden tiedon kerääminen kyselyin ja keskustelemalla. Kyselyissä ja keskusteluissa on keskitytty vanhempien ja asiantuntijoiden (lähinnä henkilökunta) kuulemiseen koska kohderyhmänä ovat alle kouluikäiset lapset. Heidän osallistaminen tulee ajankohtaiseksi, mikäli hankkeessa edetään toteutussuunnitteluun.
- Kannuksessa lapsivaikutusten arviointia on tehty koko tarveselvitys- ja hankesuunnitteluvaiheiden ajan.
- Seuraavassa on esitetty lapsivaikutuksen arvioinnin koonti

1. Ajantasaiset ja turvalliset tilat

Yksi tärkeä osa Lavaa on arvioida sitä , että lapsilla on toimivat, turvalliset ja terveelliset tilat. Kiinteistökannan on vastattava kaupungin tarpeita. Kokonaisuuden hallinta edellyttää palveluiden järjestämiseen liittyvien tarpeiden sekä palveluverkostojen tunnistamista ja hallittua yhteensovittamista tilaratkaisujen kanssa.

Rakennushanke tulee ajankohtaiseksi, kun toiminnan kasvu, muutos tai uusi toiminta synnyttää tilantarpeen. Rakennushanke voi tulla ajankohtaiseksi myös kuntotutkimuksissa todettujen korjaustarpeiden tai ilmenneiden sisäilmaongelmien vuoksi.

Tarveselvitysvaiheessa perustellaan hankkeen tarpeellisuus, kuvataan tarvittavat tilat, tutkitaan tilantarvetta tyydyttävät vaihtoehdot ja arvioidaan eri ratkaisujen sopivuus.

Nykyiset tilat / Toimitilaohjelma

Kannuksen kaupungin varhaiskasvatuksen toiminta on laajentunut niin, että päiväkotiryhmät toimivat viidessä eri toimipisteessä kaupungin alueella. Lisäksi varhaiskasvatuksen hallinto on sijoitettuna kaupunginvirastolle ja esikoululuokat toimivat Takalon ja Raasakan koulujen yhteydessä. Lautakunta kävi tutustumassa varhaiskasvatuksen tiloihin 6.9.2022. Kierroksen tavoitteena oli sekä tutustua tiloihin, niiden toimintaan ja toiminnallisuuteen mutta myös tavata henkilökuntaa ja kuulla heidän ajatuksia varhaiskasvatuksen toimintaan liittyvissä asioissa.

Tilojen riittävyttä, kuntoa ja toimivuutta päiväkotitoimintaan on arvioitu toimitilaohjelmassa.

Kannuksen kaupungin toimitilaohjelma on hyväksytty yksimielisesti

- Teknisten palveluiden lautakunnassa 22.3.2023 §24
- Kaupunginhallituksessa 28.03.2023 § 62
- Kaupunginvaltuusto 17.04.2023 § 18

Asiakirja on luettavissa kokonaisuudessaan linkistä

<https://kannus10.oncloudos.com/kokous/2023252-5-8819.PDF>

Tarveselvitys

Tarveselvitystyön evästämiseksi järjestettiin 20.2.2023 valtuuston ja lautakuntien iltakoulu, jossa pohdittiin varhaiskasvatuksen tilatarpeita useista näkökulmista.

Valtuuston ja lautakuntien yhteinen iltakoulu varhaiskasvatuksen toimitilojen tarveselvitysluonnoksen esittelemiseksi järjestettiin 4.9.2023.

Tarveselvitys hyväksyttiin yksimielisesti

- Kasvatus- ja opetuslautakunta 18.09.2023 § 42
- Teknisten palveluiden lautakunta 20.09.2023 § 62

Tarveselvityksessä on tarkasteltu niin toimintaympäristön kuin toimitilojenkin nykytila sekä varhaiskasvatuksen tulevaisuuden tilantarve. Tilajärjestelyjen vaihtoehtoina on tarkasteltu kolme eri laajuista vaihtoehtoa ja toimitilan sijoittumisen vaihtoehtoina tarkasteltiin neljää eri sijoittumisvaihtoehtoa.

Tarveselvityksen eri tonttivaihtoehdot ja arviointi

1. Raasakka

Edut

Raasakan koulun läheisyys
Oma tontti

Haitat ja hidasteet

Pienuhkö tontti
Turvallisen saattoliikenteen järjestäminen haasteena
Edellyttää kaavamuutosta

2. Kitinkangas

Urheilualueet ja luonto lähellä
Iso alue mahdollistaa kokonaan
yksikerroksisen ratkaisun ja
hyvät piha- ja liikennealueet

Kajaanintien ylitys
Kaavoitettava
Ostotontti

3. Kleemolankadun varsi

Keskeinen sijainti
Riittävän suuri tontti
Hyvät liikenneyhteydet joka
suuntaan

Edellyttää kaavamuutosta
Onko hankittavissa omistukseen??

4. Takalo-Mattila

Oma ja riittävän iso tontti

Edellyttää kaavamuutosta
Uusiin alueisiin nähden syrjäinen sijainti

Tarveselvityksen yhteenveto

Päiväkotiryhmien määrän tulevaisuudessa on arvioitu olevan 11-14 ryhmää. Yhä suurempi osuus 1-5 vuotiaiden ikäluokista tulee varhaiskasvatuksen piiriin.

Kaupungin omistamat tilat vaatisivat peruskorjaamista, eivätkä kaikki tilat ole rakennettu varhaiskasvatuksen tarpeisiin. Varhaiskasvatustiloilta edellytetään mm. terveellisyyttä, turvallisuutta ja asianmukaisuutta, ja että tiloissa on huomioitu esteettömyys.

Tarvekartoituksen jälkeistä hankesuunnitelmaa päätettiin jatkaa vaihtoehdon VE1 mukaan. Noin 3000 brm² päiväkodin kustannusarvio on 7,9 Meur. Kustannusarvion perusteena on käytetty neliöhintana 2.750 euroa/hum².

Uuden päiväkodin sijoitusvaihtoehdoista Kleemolankadun varrelle sijoittuva tontti on tutkituista vaihtoehdoista suotuisin, sillä se sijoittuu keskeisesti kaupungin eri asuinalueet huomioiden. Tontti on riittävän suuri päiväkodin tontiksi ja liikenteellisesti huolto- ja saattoliikenne voidaan järjestää järkevästi ja turvallisesti.

Tarveselvitys on luettavissa kokonaisuudessaan linkistä

<https://kannus10.oncloudos.com/kokous/2023294-4-10257.PDF>

2. Vanhempien kuuleminen osana Lavaa

Varhaiskasvatuksen uudet tilat - kysely huoltajille

- 21.3.-7.4.2024 Linkki kyselyyn välitetty tekstiviestinä varhaiskasvatuksen asiakasperheille. Vastauksia saatiin ensimmäisellä kyselyllä 29.
- Kaikille avoin keskustelutilaisuus varhaiskasvatuksen tiloista järjestettiin valtuustosalissa 15.4.2024. Tilaisuudessa käytiin keskustelua ja täydennettiin jo saatuja uusiin tiloihin liittyviä ajatuksia
- 18.-29.4.2024 kysely uusittiin syystä, ettei kysely ollut tavoittanut kaikkia perheitä. Linkki kyselyyn lähetettiin varhaiskasvatuksen viestintäjärjestelmä Daisyn kautta, sekä tekstiviestinä. Vastauksia saatiin 45 kpl
- Tuloksia on hyödynnetty osana hankesuunnittelua. Seuraavassa esitellyt kyselyn tulokset ovat myös hankesuunnitelman liitteenä.

Vanhemmille suunnatun kyselyn tuloksia 1/6:

Nykyisissä tiloissa arvostettiin eniten

- Henkilökuntaa
- Monipuolista toimintaa
- Turvallisuutta
- Viihtyisiä sisätiloja
- Toimivia piha-alueita

Vanhemmille suunnatun kyselyn tuloksia 2/6:

Uusissa tiloissa nähtiin tärkeiksi

- Hyvä sisäilma
- Eri ikäisten lasten tarpeiden huomiointi
- Piha-alueiden toiminnallisuus
- Turvallisuus

Vanhemmille suunnatun kyselyn tuloksia 3/6:

Sisätilojen ja sisustuksen ja värimaailman toiveita

- Puuta ja erilaisia rauhallisia värejä eri tiloihin
- Hyvä valaistus
- Klassisia aikaa kestäviä valintoja materiaaleissa ja tyyleissä.
- Akustiikan hyvä huomiointi
- Riittävästi jakotiloja, joilla pienennetään lasten ärsykekuormaa
- Lämminhenkisyyttä, vältetään laitostaista tunnelmaa
- Liikkumisen mahdollistaminen

Vanhemmille suunnatun kyselyn tuloksia 4/6:

Toiveita piha-alueesta

- Riittävä väljyys pihalla
- Omat pihat eri-ikäisille
- Monipuolista tekemistä ja liikkumismahdollisuudet
- Luonnonläheisyys
- Riittävän valaistuksen huomioiminen
- Varjopaikkoja helteelle
- Turvallisuus

Vanhemmille suunnatun kyselyn tuloksia 5/6:

Millaista toimintaa toivottiin uusiin tiloihin

- Liikunta
- Retkeily
- Ulkoilu
- Kädentaidot, musiikki
- Monipuoliset leikkimahdollisuudet
- Tiloja rauhoittumiseen

Vanhemmille suunnatun kyselyn tuloksia 6/6:

Mikä toiminta tukee kodin ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä uusissa tiloissa.

- Avoin viestintä
- Keskustelut lapsen tuonti- ja hakutilanteissa
- Yhteiset juhlat ja teemaillat
- Henkilökunnan vaihtuvuuden pienentäminen
- Tutut sijaiset

3. Henkilöstön kuuleminen osana Lavaa

- Varhaiskasvatuksen henkilökunnalla on ollut mahdollisuus tutustumiskäynteihin, jotta käsitys mahdollisimman toimivista tiloista lasten näkökulmasta muodostuu.
- Koko varhaiskasvatuksen henkilökunnalle järjestettiin keskiviikkona 10.1.2024 iltatilaisuus, missä ryhmätyöskentelyn avulla henkilökunta sai kirjata ajatuksiaan sekä toiveitaan liittyen uuteen päiväkotiin.
- Henkilökunnalle järjestettiin myös mahdollisuus nähdä ja kommentoida niin rakennuksen viitesuunnitelmia kuin sijaintia varhaiskasvatuksen uusien tilojen esittelytilaisuudessa 21.10.2024.
- Kyselyjen ja palautteiden tulokset ovat ohessa. Tuloksia on hyödynnetty osana hankesuunnitelmaa.
- 18.-25.11.2024 henkilöstöä kuultiin vielä Uusi päiväkoti mietteitä - kyselyllä hankesuunnitelman valmistumisen jälkeen.

Henkilökunnalta 10.1.2024 esiin tulleita ajatuksia hankesuunnittelutyöryhmälle

Henkilökunnalta saatua palautetta hyödynnettiin hankesuunnittelussa.

Henkilökunnalta tuli huomioita seuraaviin kokonaisuuksiin liittyen:

- ryhmätilat
- eteistilat
- wc-tilat
- ruokailutilat
- yleiset tilat
- liikkumisen mahdollistaminen
- ulkoilu
- sekä muita rakentamiseen liittyviä ajatuksia kuten akustiikka, siisteys, ilmanvaihto, esteettömyys, ergonomia, värit, sijainti, saattoliikenne sekä saavutettavuus

Henkilökunnalta marraskuussa esiin tulleita ajatuksia hankesuunnitelman piirustuksiin ja sijaintiin

- Päiväkodin pohjapiirustukset vaikuttivat henkilökunnan mielestä toimivilta ja niissä on otettu hyvin huomioon heidän toiveensa
- Kaikkien varhaiskasvatusryhmien sijoittautumista samaan taloon toivottiin ja odotettiin
- Ympäristöltä toivottiin liikunnan ja luonnonmukaisuuden huomioimista
- Myös retkeily-ympäristöjä kaivattiin
- Tonttivalintoista Numersintien tontti vaikutti heistä sopivimmalta
- Rakentamisen toivottiin alkavan mahdollisimman nopeasti, ilman viivytyksiä

4. Koontia lapsivaikutusten arvioinnin näkökulmasta 1/5

Uusille varhaiskasvatuksen tiloille on tarvetta, nykyiset ovat riittämättömät eikä kaikkia nykyisiä tiloja ole rakennettu varhaiskasvatuksen tarpeisiin.

Nykyiset omat tilat tarvitsevat tulevina vuosina peruskorjausta.

Uudelle päiväkodille tärkeimpänä tavoitteena on, että voidaan saavuttaa varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet ja että tilat tukevat lasten terveen itsetunnon sekä sosiaalisten ja oppimisen taitojen kehittymistä. Huomioon tulee ottaa viihtyisyys, esteettömyys, tilojen akustiikka ja valaistus, sisäilman laatu, ergonomia, ekologisuus ja siisteys. Uuden päiväkodin myötä hoitoyhteisön ja -ympäristön pysyvyys ja jatkuvuus paranevat ja lasten kaverisuhteet voivat jatkua eri ikäkausina samassa talossa. Näitä asioita on huomioitu toimitilaohjelmassa, tarveselvityksessä sekä hankesuunnittelussa.

Koontia lapsivaikutuksien arvioinnin näkökulmasta 2/5

Uudet tilat parantavat laatua sekä lasten rauhallista ja turvallista hoitopäivää. Prosessin aikana tulleita lapsivaikutuksiltaan positiivisia palautteita ja toiveita vanhemmilta ja henkilökunnalta on otettu huomioon suunnittelun eri vaiheissa:

- **Vaikutukset arjen sujuvuuteen**

Uuden päiväkodin suunnittelun lähtökohtana on tieto päiväkotiin tulevien lasten määrästä, hoitotarpeesta, sekä ryhmien ja työntekijöiden määrästä. Toiminnot mitoitetaan ja sijoitellaan siten, päiväkodin arki sujuu hyvin. Kodinomaisuutta on huomioidaan niin, että sisäänkäyntejä on useita eivätkä lapsiryhmät ole samaan aikaan samassa paikassa.

Päiväkodin suunnittelussa huomioidaan, että lapsilla on mahdollisuus omatoimisuuteen, tilaa liikkua sisällä ja ulkona siten, että liikkumisesta tulee heille luonnollinen arkea.

Koontia lapsivaikutuksien arvioinnin näkökulmasta 3/5

- Vaikutukset ihmissuhteisiin

Hyvä päiväkotitoiminta suunnitellaan niin, että päiväkodin ilmapiiri on turvallinen ja mahdollistaa lapsille hyvät olosuhteet suhteiden luomiseen sekä aikuisiin että eri-ikäisiin lapsiin.

Päiväkodin toiminnassa lapsen näkökulmasta olennaista on, että ihmissuhteita voidaan luoda ja ylläpitää. Hoitajat pysyvät samana ja kun matkat kotiin ovat kohtuullisia, on kotona myös aikaa leikille ja yhdessäololle hoitopäivän jälkeen.

- Vaikutukset lasten asumiseen ja liikkumiseen

Uusi päiväkotitoiminta sijaitsee keskeisellä alueella ja on siten helposti saavutettavissa. Päiväkotitoiminta tulee osaksi useiden lasten elinympäristöä vuosiksi, joten vaikutukset lasten elinympäristöön ja liikkumiseen ovat merkittäviä. Joidenkin lasten hoitomatka saattaa pidentyä, mutta uusi päiväkotitoiminta tulee sijaitsemaan lähellä nykyisten sijaintia.

Uuden päiväkodin piha-alueet ovat vapaasti käytettävissä päiväkotien ollessa suljettuna

Koontia lapsivaikutusten arvioinnin näkökulmasta 4/5

Tonttivalhtoehdot

Kitinvapari: ei sopivaa tonttivalhtoehdot huomoiden alueen muu kehittäminen sekä teiden rakentamiseen tarvittavat kustannukset, joka pienentää rakentamiseen käytössä olevaa budjettia.

Kleemolankatu

- + Piha-alue suurenee verrattuna nykyisiin yhteenlaskettuihin piha-alueisiin
- + Keskeinen sijainti
- + Ei tarvetta tiestön rakentamiseen, joten rakentamiseen varattu budjetti voidaan täysimääräisesti hyödyntää rakentamiseen
- + Raasakan koulu ja ympäristö lähellä
- Metsä kaukana

Numersintie

- + Luonto ja metsä lähellä
- + Piha-alue suurempi kuin nykyisten tilojen yhteenlasketut piha-alueet
- + Takalon koulu ja ympäristö lähellä
- Tarvetta tiestön rakentamiseen, joten rakentamiseen jää budjetissa vähemmän rahaa ja suunnitelmaa joudutaan ilman lisämäärärahaa nykyisestä karsimaan

Koontia lapsivaikutuksien arvioinnin näkökulmasta 5/5

- Vaikutukset lasten osallistumiseen ja tasa-arvoon
Uudet tilat rakennetaan varhaiskasvatuksen tarpeisiin ja ne antavat kaikille hoitolapsille tasa-arvoisen sekä tarpeen mukaisen ympäristön. Tiloissa voidaan huomioida nykyistä paremmin lasten oppimisen ja osallisuuden edellytyksiä sekä tarjota yhdenvertaiset mahdollisuuden varhaiskasvatukseen.
- Vaikutukset terveyteen
Päiväkoti suunnitellaan varhaiskasvatuskäyttöön niin, että siinä otetaan huomioon akustiikka, valaistus, materiaalit, siivottavuus, ikäluokkaan sopivat kalusteet sekä sisätiloissa että ulkona, tilaratkaisut kuten erityisen tuen tilat.
Päiväkodin suunnittelussa turvalliseen ilmapiiriin voidaan vaikuttaa etenkin tilaratkaisujen osalta siten, että hoitopäivät voidaan viedä läpi suunnitellusti ilman tiukkoja aikatauluja tai yllättäviä häiriöitä.

Päiväkodin suunnittelussa huomioidaan lapsen turvallisuus pysäköintialueiden, saattoliikenteen, piha-alueen ja itse päiväkodin osalta.

5. LAVA - työn jatko ja seuranta

Lapsityön arvioinnin näkökulmat huomioidaan myös toteutussuunnitteluvaiheessa. Tuolloin myös osallistetaan lapsia esim piirtämällä.

Lapsivaikutusten arviointiin kuuluu, että asiaa seurataan ja arvioidaan jälkikäteen, joten mahdollisen uuden päiväkodin käyttökokemuksia ja vaikutuksien toteutumista seurataan noin 1-2 vuoden päästä uuden tilojen käyttöönotosta.